

Instytut Teleinformatyki

Wydział Fizyki, Matematyki i Informatyki
Politechnika Krakowska

Mikroprocesory i mikrokontrolery

„Przerwania”

laboratorium: 04
autor: mgr inż. Michał Lankosz
dr hab. Zbislaw Tabor, prof. PK

Kraków, 2014

Spis treści

Spis treści	2
1. Wiadomości wstępne	3
2. Przebieg laboratorium	7
2.1. Zadanie 1. Na ocenę 3.0 (dst)	7
2.2. Zadanie 2. Na ocenę 4.0 (db)	8
2.3. Zadanie 3. Na ocenę 5.0 (bdb)	9

1. Wiadomości wstępne

Pierwsza część niniejszej instrukcji zawiera podstawowe wiadomości teoretyczne dotyczące omawianego tematu. Poznanie tych wiadomości umożliwi prawidłowe zrealizowanie praktycznej części laboratorium.

Niezbędne wiadomości

- Pamięć programu, wewnętrzna pamięć RAM. mapa pamięci, rejestry, tryby adresowania: <http://www.8052.com/tut8051>.
- Lista instrukcji asemblera 8051:
http://www.keil.com/support/man/docs/is51/is51_instructions.htm
- Obsługa timerów
- Obsługa przerw

Przerwania umożliwiają szybkie reagowanie na zdarzenia zewnętrzne bez zbędnego angażowania programu głównego do sprawdzania stanu wybranych układów peryferyjnych. Działanie systemu przerw opiera się na zbiorze flag, które są ustawiane w chwili wystąpienia danego zdarzenia. Możliwość przerwania sekwencyjnego wykonywania instrukcji programu po wystąpieniu zdarzenia pozwala w znacznie bardziej elastyczny sposób obsługiwać takie zdarzenia programowo. Dla przykładu, gdyby celem było sprawdzanie, czy w timerze wystąpiło przepełnienie lub czy na porcie szeregowym pojawił się nowy znak do odczytu, manualna obsługa wymagałaby wprowadzenia do kodu programu odpowiednich instrukcji testujących, które wykonywane byłyby w każdej iteracji, niezależnie od tego czy zdarzenie faktycznie zaszło, czy nie. Obsługa zdarzenia polega na oddelegowaniu instrukcji wykonywanych po zajściu zdarzenia do procedury obsługi zdarzenia i odblokowaniu przerwania, na które program ma reagować. Każda procedura obsługi przerwania kończy się rozkazem RETI. Szkielet programu obsługującego przerwanie INT1 (zdarzenia na linii P3.3 portu P3) przedstawiono na **Listing 1**.

Listing 1 Szkielet programu obsługującego przerwanie na INT1

```
CSEG AT 0
AJMP start           ;po resecie wykonujemy skok do początku programu

CSEG AT 13h
AJMP Obsluga_int1   ;pod adresem 13h z pamięci programu umieszczamy
                    ;instrukcję skoku do procedury obsługi przerwania
```

```

CSEG AT 30h
start:                ;program główny zaczyna się od adresu 30h
                    ;(za tablicą wektorów przerwań)

                    ;Konfiguracja układu przerwań:
SETB IT1             ;przerwanie INT1 aktywowane zboczem
SETB EX1             ;zezwozenie na zewnętrzne przerwanie INT1
SETB EA              ;globalne odblokowanie przerwań
loop:

                    ;główna pętla programu

AJMP loop

Obsluga_int1:       ;procedura obsługi przerwania
;
;
RETI

END

```

Zdarzenia, które mogą być obsługiwane przez procedury obsługi przerwań to:

- przepełnienie timera 0 (0Bh)
- przepełnienie timera 1 (1Bh)
- zdarzenie zewnętrzne INTO (03h)
- zdarzenie zewnętrzne INT1 (13h)
- znak do odczytu/transmisji na złączu szeregowym (23h)

Adresy wektorów przerwań odpowiadających danym przerwaniom podane są w nawiasach. W przypadku obsługi konkretnego przerwania należy w kodzie programu umieścić instrukcje:

CSEG AT Adres_Wektora **AJMP interruptHandler**

gdzie Adres_Wektora to jeden z powyższych adresów, a interruptHandler to procedura obsługi zakończona rozkazem RETI.

Obsługę przerwań konfiguruje się poprzez odpowiednie ustawianie bitów rejestru IE (A8h), co przedstawiono w **Tablicy 1**.

Tablica 1 Konfiguracja przerwań 8051

Bit	Nazwa	Adres	Funkcja
7	EA	AFh	Globalne zablokowanie/odblokowanie przerwań
6	-	A Eh	Nie używane
5	-	ADh	Nie używane
4	ES	ACH	Odblokowanie przerwań na porcie szeregowym

3	ET1	ABh	Odblokowanie przerwań na timerze 1
2	EX1	AAh	Odblokowanie przerwań na INT1
1	ET0	A9h	Odblokowanie przerwań na timerze 0
0	EX0	A8h	Odblokowanie przerwań na INTO

W sytuacji gdy w trakcie obsługi przerwania dochodzi do zgłoszenia kolejnego przerwania, o kolejności obsługi decyduje priorytet przerwania. Przerwania mogą mieć dwa priorytety - niski i wysoki. Procedura obsługi przerwania o niskim priorytecie może być przerwana przez przerwanie o priorytecie wysokim. Procedura obsługi przerwania o wysokim priorytecie nie może być przerwana przez inne przerwanie. Priorytet przerwań jest konfigurowany przez odpowiednie ustawienie bitów rejestru IP (B8h), zgodnie z **Tabelą 2**.

Tabela 2 Konfiguracja priorytetów przerwań

Bit	Nazwa	Adres	Funkcja
7	-	-	-
6	-	-	-
5	-	-	-
4	PS	BCh	Priorytet przerwania szeregowego
3	PT1	BBh	Priorytet przerwania timera 1
2	PX1	BAh	Priorytet przerwania INT1
1	PT0	B9h	Priorytet przerwania timera 0
0	PX0	B8h	Priorytet przerwania INTO

Warto wspomnieć, że flagi przepełnienia timerów należy przy ręcznej obsłudze zerować odpowiednią instrukcją w kodzie programu. W przypadku obsługi wykorzystującej przerwania flagi te są kasowane sprzętowo po przyjęciu obsługi przerwania. Warto również podać znaczenie pierwszych czterech bitów rejestru TCON (ostatnie cztery służą do zarządzania timerami, jak to opisano w odpowiednim miejscu). Flagi te opisano w **Tabeli 3**.

Tabela 3 Pierwsze cztery bity rejestru TCON (88h)

Bit	Nazwa	Adres	Funkcja
3	IE1	8Bh	Znacznik zgłoszenia przerwania zewnętrznego INT1 ustawiany sprzętowo, zerowany przy przyjęciu przerwania
2	IT1	8Ah	Bit określający wyzwalanie przerwania na INT1 poziomem niskim „0” lub zboczem „1”
1	IE0	89h	Znacznik zgłoszenia przerwania zewnętrznego INTO ustawiany sprzętowo, zerowany przy przyjęciu przerwania
0	IT0	88h	Bit określający wyzwalanie przerwania na INTO poziomem niskim „0” lub zboczem „1”

Literatura:

[1] <http://www.8052.com/tut8051>

[2] http://www.keil.com/support/man/docs/is51/is51_instructions.htm

2. Przebieg laboratorium

Druga część instrukcji zawiera zadania do praktycznej realizacji, które demonstrują zastosowanie technik z omawianego zagadnienia.

2.1. Zadanie 1. Na ocenę 3.0 (dst)

Należy przeanalizować pracę mikrokontrolera poprzez wykonanie symulacji krokowej na podstawie programu przedstawionego na **Listing 1**.

Listing 1

```
CSEG AT 0
AJMP reset

CSEG AT 03h
AJMP INT0service      ; skok do procedury obsługi przerwania
                       ; zewnętrznego INT0

CSEG AT 30h
reset:
SETB EX0              ; włączenie przerwania INT0
SETB EA               ; odblokowanie wszystkich przerw
loop:
ACALL delay           ; przykładowy program główny
CPL P2.7
SJMP loop

INT0service:          ; procedura obsługi przerwania INT0
;PUSH ACC              ; zapamiętanie akumulatora
;PUSH PSW              ; i rejestru stanu
CPL P2.0
;POP PSW
;POP ACC
RETI                  ; powrót z przerwania

delay:
MOV R0,#100
del2:
MOV R1,#255
del1:
NOP
NOP
DJNZ R1,del1
DJNZ R0,del2
RET

END
```

- a) Proszę sprawdzić działanie programu w symulatorze. Przerwanie należy uaktywnić przez ustawienie 0 na wejściu Pins portu P3 – bit 2. Następnie sprawdzić działanie rzeczywistego układu. W tym przypadku przerwanie jest aktywowane wciśnięciem przycisku S2.
- b) Proszę dopisać procedurę obsługi przerwania zewnętrznego INT1 i odpowiednio skonfigurować rejestry kontrolne. Proszę sprawdzić jak będzie wykonywany program:
- w przypadku wystąpienia jednocześnie obu sygnałów przerwań- podczas wykonywania obsługi przerwania INT0 sygnał przerwania INT1 znika na kilka cykli rozkazowych przed rozkazem RETI obsługi INT0
- c) Proszę zmienić priorytet przerwania INT1 na wyższy i sprawdź oba podpunkty pytania b), proszę zamienić priorytety INT0 i INT1 na przeciwne i sprawdź podpunkty pytania b)
- d) Proszę zmienić sposób reakcji na przerwania zewnętrzne tak, aby były one wyzwalane zboczem opadającym.

2.2. Zadanie 2. Na ocenę 4.0 (db)

Należy przeanalizować pracę mikrokontrolera poprzez wykonanie symulacji krokowej na podstawie programu przedstawionego na **Listingu 2**.

Listing 2

```
CSEG AT 0
AJMP reset

CSEG AT 30h
reset:
MOV TMOD,#00000010b      ; tryb 2 licznik sygnału taktującego
MOV TH0,#-25             ; załadowanie wartości początkowej
SETB TR0                 ; podłączenie sygnału do licznika
loop:
ACALL delay              ; przykładowy program główny
CPL P2.7
JBC TF0,Przelacz         ; sprawdzenie flagi przepełnienia timera
SJMP loop

Przelacz:
CPL P2.0                  ; zmiana stanu linii portu na przeciwny
SJMP loop
delay:
MOV R0,#2
del2:
DJNZ R0,del2
RET

END
```

Proszę podczas symulacji zaobserwować reakcję na wystawienie flagi przepełnienia licznika. Docelowo program ma zmieniać stan wyprowadzenia portu P2.0 w stałych,

ściśle określonych interwałach czasowych wyznaczanych przez czasomierz T0. Przy okazji mają być realizowane dodatkowe zadania nie krytyczne w czasie. Czy zmiana stanu P2.0 odbywa się w regularnych chwilach czasowych?

Proszę zmodyfikować program tak, aby w momencie przepełnienia licznika następowało przerwanie, a zmiana stanu P2.0 odbywała się w procedurze jego obsługi.

2.3. Zadanie 3. Na ocenę 5.0 (bdb)

Proszę napisać program, który będzie zliczać sekundy. Liczba sekund ma być prezentowana w postaci binarnej za pomocą diod świecących podłączonych do portu P2.